

Høringssvar – Forslag til endringer i strålevernloven og strålevernforskriften (strengere regulering av solarier)

Det vises til Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet (DSA) sitt høringsnotat datert 30.04.2025 om forslag til endring i strålevernloven og strålevernforskriften. Helse- og omsorgsdepartementet har gitt DSA i oppdrag å lage et forslag som innebærer strengere regulering av solarier. Formålet er å begrense bruken blant unge og redusere forekomsten av hudkreft i befolkningen.

DSA foreslår følgende endringer i strålevernloven:

- Forbud mot reklame for solarium og at overtredelse skal kunne sanksjoneres med overtredelsesgebyr.
- Stansing av solarievirksomheter ved brudd på alderskontrollkravet.

Forslagene inneholder også følgende endringer i strålevernforskriften:

- Tilsynsavgift og plikt for kommuner til å føre tilsyn med solarievirksomheter.
- To alternative løsninger for alderskontroll:
 - Krav om alderskontroll gjennom elektronisk adgangskontroll ved bruk av selvdeklart eID for ubetjente steder eller heltidsbetjening.
 - Som et alternativ til at ubetjente steder skal kunne oppfylle kravet om bruk av selvdeklarte eID som adgangskontroll, foreslås det å innføre et krav om at solarievirksomheter alltid må være betjente og gi veiledning til solariekunder.
- Krav om informasjon om risikofaktorer ved solariebruk før betaling skjer.

Avdeling miljørettet helsevern i Rogaland brann og redning IKS har ansvar for saksbehandling og rådgivning for helsesjef/kommuneoverlege i kommunene Eigersund, Gjesdal, Hjelmeland, Hå, Klepp, Kvitsøy, Lund, Randaberg, Sandnes, Sokndal, Sola, Stavanger, Strand og Time innen fagfeltet miljørettet helsevern. På vegne av alle kommunene deltok avdeling miljørettet helsevern i DSAs nasjonale tilsynskampanjer i 2017 og 2022.

Helsesjef/kommuneoverlege har følgende bemerkninger til de foreslåtte endringene:

Endring i strålevernloven - Reklameforbud - Overtredelsesgebyr

Det foreslås innføring av forbud mot reklame for solarium i en ny bestemmelse i strålevernloven § 8a, samt utfyllende bestemmelser i strålevernforskriften nye §§ 38a og 38b. Forbud mot reklame for solarier anses som et målrettet tiltak i tråd med lignende reguleringer. Solariebruk har dokumenter helserisiko og det er problematisk at det reklameres for at solarium gir en helsegevinst.

Helsesjef/kommuneoverlege mener at det er positivt at det innføres reklameforbud. Skjenkekontrollen hører til i samme avdeling som miljørettet helsevern og de har flere års erfaring med å følge opp reklameforbud innen tobakks- og alkoholfeltet. Formålet med å innføre reklameforbud for solarier er å begrense etterspørsel og bruk av solarier, da bruken av solarier fører til økt risiko for hudkreft. Reklame som foregår på sosiale medier og via influensere blir sett av mindreårige. Unge har vanskelig for å vurdere uheldig krysskommunikasjon som for eksempel påstander om at "solarium er helsefremmende".

Helsesjef/kommuneoverlege er enig i DSA sin vurdering om at kommunen følger opp reklameforbudet når de er på de lokale stedlige tilsynene. Som DSA skriver, så er det ressurskrevende å følge opp reklame i sosiale medier og riksdekkende medier. Helsesjef/kommuneoverlege er enig i DSA sin vurdering om at dette må være en nasjonal oppgave som bør ligge til DSA.

Hvis kommunene skal føre tilsyn med reklame i solarielokalene, så bør det utarbeides en veileder som beskriver hva som defineres som reklame. For eksempel kan en aktør ha solarievirksomheter i flere kommuner. Det er viktig at tilsynsmyndighetene på tvers av kommunegrensene vurderer samme "reklame/oppslag/informasjon" likt. I forslaget fra DSA kan kommunen ta i bruk overtredelsesgebyr som sanksjonsmiddel blant annet overfor den som ikke overholder reklameforbudet. Før kommunene fattar vedtak om overtredelsesgebyr, bør kommunen rådgi seg med DSA om reklamebruddet. Dette for å verifisere at kommunen har gjort riktige vurderinger, samt sikre at virksomheter med solstudioer i flere kommuner blir behandlet likt.

Endring i strålevernforskriften - Tilsynsavgift - Kommunens tilsynsplikt

Tilsynsavgift er en avgift som tilsynsobjektet betaler til tilsynsmyndigheten for å dekke utgiftene tilsynsmyndigheten har ved å foreta tilsyn. Formålet med en tilsynsavgift er først og fremst å sikre finansiering av tilsyn og sikre at tilsyn blir foretatt. En tilsynsavgift vil kunne ramme de mindre virksomhetene mest, da en eventuell avgift i hovedsak vil være lik uavhengig av virksomhetens størrelse.

På vegne av alle kommunene deltok avdeling miljørettet helsevern i DSAs nasjonale tilsynskampanjer i 2017 og 2022. Avdeling miljørettet helsevern har foretatt risikovurdering og utarbeidet en tilsynsfrekvens for alle virksomheter. Avdelingen har vurdert tilsynsfrekvensen ved solarier til etter klage eller deltagelse i nasjonale tilsynskampanje. DSA mener at det kan være hensiktsmessig med planlagte tilsyn ved solarievirksomhetene hvert tredje år, men at tilsynsfrekvens foretas etter en hensiktsmessig risikovurdering ut ifra lokale forhold.

DSA mener at det er hensiktsmessig at en tilsynsavgift settes som et årlig beløp. Beløpet bør reflektere de kostnadene det medfører å gjennomføre tilsyn med hver solarievirksomhet hvert tredje år, samt eventuelle uplanlagte tilsyn.

Helsesjef/kommuneoverlege er enig i DSA sin vurdering om at tilsynsavgiften og frekvensen baserer seg på at tilsyn gjennomføres ca. hvert tredje år. Dette vil være i tråd med avdeling miljørettet helsevern sine risikovurderinger og kapasitet til å gjennomføre tilsyn ved solarier i eier- og medlemskommunene. Helsesjef/kommuneoverlege ser at det kan bli noen utfordringer knyttet til kommunens innkreving av tilsynsavgiften. I forbindelse med de to nasjonale tilsynskampanjene, har avdelingen hatt problemer med å finne ut hvor de ulike solarievirksomhetene ligger og melde tilsyn. DSA sin oversikt over meldte solarier er ikke oppdatert. Her ligger informasjon om solarievirksomheter som ikke eksisterer. Eksisterende solarievirksomheter som har flyttet til nye lokaler og fått ny adresse er heller ikke registrert. Det vil bli tidkrevende for kommunene å kreve inn tilsynsavgifter.

Endring i strålevernloven - Alderskontroll

Det ble innført 18 års aldersgrense for solarier i Norge fra 1. juli 2012 og krav om tilfredsstillende alderskontrollsystem fra 1. januar 2017. Et system for alderskontroll består per i dag av to komponenter: en forhåndskontroll av kundens alder og en etterfølgende adgangskontroll. En

ungdomsundersøkelse om sol og solarium, viser at ungdom har tatt solarium før fylte 18 år. For å sikre at de under 18 år ikke kan ta sol, så ønsker DSA å skjerpe kravet til alderskontroll med selvdeklarert eID for ubetjente solarier eller at solariet blir betjent.

På vegne av alle kommunene deltok avdeling miljørettet helsevern i DSAs nasjonale tilsynskampanjer i 2017 og 2022. I forkant av tilsynene gav DSA informasjon om hvilke alderskontrollsystem som tilfredsstilte kravene i forskriften. Under tilsynene sjekket ikke avdelingen at adgangskontrollen faktisk fungerte, selv om det ble gjennomført både meldte og uanmeldte tilsyn. Det ble kun kontrollert at det fantes et system som DSA mente var tilfredsstillende. Ingen rådgivere i avdelingen ønsket å registrere seg som kunde hos de ulike solarievirksomhetene, for å sjekke at systemet fungerte. Det var ikke ønskelig å bruke egen ID til denne kontrollen. I tillegg var det ikke mulig å sjekke om systemet var effektivt for å hindre de under 18 år å få tilgang til solariene, siden alle rådgiverne er over 18 år.

Helsesjef/kommuneoverlege er enig i DSA sin vurdering om at det må innføres strengere alderskontroll, enten ved selvdeklarert eID eller betjent drift. DSA bør vurdere om krav til betjente solstudioer kun vil favorisere de store solariekjedene. For kommunens tilsynspersonell er det enklere å følge opp kravene i forskriften hos betjente solstudioer. Det vil fortsatt bli utfordringer med å kontrollere strengere alderskontrollsystemet, siden rådgivere ikke vil bruke sin private eID for innlogging i ulike solarieapper m.m. DSA bør "godkjenne" de elektroniske løsningene som tillates brukt.

DSA mener at det er behov for en hjemmel som gir tilsynsmyndighetene mulighet til å umiddelbart stanse virksomheter som bryter regelverket. Pålegg om retting etterfulgt av tvangsmulkt om forholdet ikke rettes, gir virksomhetene anledning til å drive videre uten alderskontrollsystem i mange uker etter at bruddet er avdekket og medfører også at flere mindreårige får tilgang til å ta solarium i denne perioden. Brudd på strålevernforskriftens bestemmelse om alderskontroll anses som alvorlig og bør kunne stanses.

Helsesjef/kommuneoverlege er enig i DSA sin vurdering om at det må innføres bestemmelser om stansing. En hjemmel for stansing vil virke forebyggende og kanskje sørge for at virksomheten har tilfredsstillende alderskontroll. Samtidig vil det være vanskelig for tilsynspersonell å avdekke brudd på alderskontrollbestemmelsene, både i betjente og ubetjente solarievirksomheter.

Endring i strålevernforskriften - Informasjonsplikt

Det er krav til virksomhetene om å informere kunden om relevante risikofaktorer ved solariebruk. Kunden får informasjon om risikofaktorer i elektronisk form, enten via en betalingsautomat i lokalet eller en app på telefonen. Det har vært varierende hvor lett denne informasjonen har vært tilgjengelig for kunden.

DSA fremmer forslag om at virksomheter som bruker digitale løsninger for informasjon og betaling må sørge for at kunden signerer eller krysser av på å ha sett informasjonsbrosjyren fra DSA for hver gang vedkommende skal ta solarium og før betaling skjer. I betjente virksomheter må betjeningen sørge for å tilby brosjyren i papirformat eller i digital versjon hver gang og før kunden får tilgang til solariene. Virksomheten må kunne dokumentere at den enkelte kunde har mottatt og lest informasjonen, ved signatur eller annen bekreftelse fra kunden. Dette for at kunden skal kunne ta et informert valg før de tar solarium. På bakgrunn av at det i dag er varierende hvordan informasjonen gis, så mener DSA at det bør gjøres en presisering av § 38 annet ledd om informasjon.

Helsesjef/kommuneoverlege er enig i DSA sin vurdering om at informasjonskravet presiseres i eksisterende forskriftstekst. Det vil fortsatt bli utfordringer for rådgiverne i avdeling miljørettet helsevern å kontrollere om kunden har sett og lest informasjonsbrosjyren fra DSA under et uanmeldt tilsyn. Dette på grunn av at ingen rådgivere vil bruke sin private eID for innlogging i ulike solarieapper mm. DSA bør "godkjenne" de elektroniske løsningene som tillates brukt for å informere om brosjyren. Det stilles spørsmål med hvilke krav til oppbevaring av informasjon om kunden som vil gjelde ved betjente solstudioer, spesielt i de tilfeller der kunden signere på et papir at de har mottatt og lest informasjonsbrosjyren.

Annet

Helsesjef/kommuneoverlege mener at DSA må tilstrebe å ha et oppdatert register over meldte solarier. Det vil føre til at det blir enklere for kommunene å gjennomføre tilsynene. Det kan være en risiko for at strengere regulering av solarievirksomheter kan føre til en mer uregistrert bruk av solarium. Det er viktig at DSA følger opp at solarievirksomheter melder ifra hvor solariene blir av når virksomheten flytter eller opphører.

Med hilsen

Helsesjef/Kommuneoverlege

Kopi:
Avdeling miljørettet helsevern